

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra

Kt. 470199-2029 · Akureyrardeild · Furuvellir 1 · 600 Akureyri · Sími: 462 4431 · Fax: 461 2396 · Netfang: hne@hne.is
Húsavíkurdeild · Hafnarstétt 3 · 640 Húsavík · Símar: 464 2690 og 898 8340 · Netfang: oggi@hne.is

Akureyri, 11-09-2009

*Alþingi
Erindi nr. Þ 137/770
komudagur 14.9.2009*

Nefndasvið Alþingis
v/sjávarútvegs- og landbúnaðarnefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Einnig sent í tölvupósti.

Efni: Umsögn um 147. mál, frumvarp til laga um endurskoðun á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn og innleiðingu á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 178/2002 auk afleiddra gerða.

Heilbrigðisnefnd Norðurlandssvæðis eystra hefur á fundi sínum 09-09-2009 samþykkt eftirfarandi bókun:

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra vísar til fyrri umsagnar til Nefndasviðs Alþingis dags. 18-04-2008 um frumvarp sama efnis sem áður var lagt fram. (tölvuútskrift fylgir með)

Heilbrigðisnefndin leggur mesta áherslu á 4 atriði frumvarpsins:

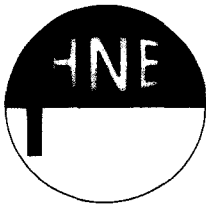
1. Í 4. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga þannig að eftirlitsverkefni eru flutt frá sveitarfélögum til ríkis án þess að nokkur ákvæði löggjafar Evrópusambandsins krefjist þess. Ekki hefur verið haft samráð um fyrirhugaðar breytingar eins og 100. gr. sveitastjórnarlaga kveður á um. Ekki hefur heldur verið skoðað hvaða fyrirtæki flytjast yfir og bent sérstaklega á að í umræðunni gleymast oft lítil fyrirtæki í hinum dreifðu byggðum.
2. Með samþykkt frumvarpsins er verið að taka upp frjálst flæði vöru frá ríkjum EB þannig að innflutningseftirlit Matvælastofnunar á matvörum frá Evrópu verður lagt af og markaðseftirlit sem heilbrigðiseftirlit sveitarfélaganna annast verður að aukast. Það mun auka vinnu og kostnað heilbrigðiseftirlits sveitarfélaganna í landinu og ekki er fyllilega ljós hvernig tekjur koma á móti. Eftirlitið fer fram í verslunum en kostnaður þyrfti líka að ná til þeirra aðila sem flyja inn vörunar. Svo er ákvæði í 19. gr (27.a í lögunum) sem heimilar MAST skyndiskoðun á búfjárafurðum. Þarna er beint verið að heimila MAST úttekt sem heyrir undir heilbrigðiseftirlit sveitarfélaganna. Hvers vegna? Hvað varðar kostnað við markaðseftirlit hefur frumvarpið ekki verið kostnaðarmetið og hvorki eru í frumvarpinu tillögur um hvernig þessu eftirliti verður háttáð né það borið saman við eftirlit með innlendum framleiðendum sem eftirlit er haft með á framleiðslustað m.a. starfsleyfisveitingu og með merkingum vöru. T.d. kemur það hvergi fram í frumvarpinu að innflytjendur

- þurfi að framvísa vottorðum um að viðkomandi fyrirtæki hafi starfsleyfi eða varan sé undir eftirliti í viðkomandi landi og hafi staðist gæðakröfur.
3. Heilbrigðisnefnd undrast ákvæði 5. mgr. 6. gr. frumvarpsins um að einhverjir aðilar sem meðhöndla matvæli skuli vera undanþegnir starfsleyfis- eða tilkynningaskyldu. Bæði er það mismunun og ekki síður áhætta sem tekin er varðandi öryggi matvæla.
  4. Brýnast af öllu er, þegar hugað er að matvælaöryggi, að þeir sem vinna með matvæli hafi grunnþekkingu um meðferð matvæla og fyrirbyggjandi leiðir til að hindra matarsjúkdóma hjá neytendum.
- Í 5. málslið 2. mgr. 7. gr. frumvarpsins (10 gr. laga um matvæli) er heimild fyrir ráðherra að setja reglur um að þeir sem starfa við framleiðslu eða dreifingu matvæla skuli sækja námskeið um meðferð matvæla.
- Nefndin leggur til og telur mjög mikilvægt að orðunum “**ráðherra er heimilt**” verði breytt í “**ráðherra skal**”.
- Það er ekki nóg að hafa heimild ef ekkert er gert í að setja reglugerðina. Þetta heimildarákvæði er búið að vera í matvælalögunum í nokkurn tíma en reglugerðin hefur ekki séð dagsins ljós ennþá. Alls kostar óviðunandi er að fólk fari að vinna við framleiðslu og dreifingu matvæla án þess að hafa til að bera lágmarksþekkingu um meðferð matvæla, hreinlæti og örveruvöxt.
- Þetta er langmikilvægasta atriðið í allri umræðunni um örugg matvæli að þessar reglur verði settar og þeim komið í framkvæmd.**
- Vankunnátta eins einstaklings getur á örskotsstund eyðilagt góða vinnu fjölda annarra starfsmanna.

Þetta tilkynnist hér með.

F.h. Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra

Valdimar Brynjólfsson
framkvæmdastjóri

HEILBRIGÐISEFTIRLIT NORÐURLANDS EYSTRÁ

Kt. 470199-2029 · Akureyrardeild · Furuvellir 1 · 600 Akureyri · Sími: 462 4431 · Fax: 461 2396 · Netfang: hne@hne.is
Húsavíkudeild · Garðarsbraut 19, 640 Húsavík · Símar: 464 2690 og 898 8340 · Fax: 464 1395 · Netfang: oggi@hne.is

Ljósrit

Akureyri, 18-04-2008

Nefndasvið Alþingis
v/sjávarútvegs- og landbúnaðarnefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Einnig sent í tölvupósti.

Efni: Umsógn um 524. mál, frumvarp til laga um endurskoðun á undanþágum frá I. kafla I. viðauka við EES-samninginn, EES-reglur, breyting ýmissa laga.

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra telur hér að stærstum hluta um að ræða pólitíska ákvörðun um að standa við samninga sem gerðir hafa verið við EES. Þær breytingar sem felast í frumvarpinu og skipta heilbrigðiseftirlit sveitarfélaganna í landinu mestu máli eru breytingar á matvælalögunum nr. 93/1995, og sem fram koma í I. kafla frumvarpsins og verður því umsógnin einskorðuð við þann kafla.

Grundvallaratriði matvælaeftirlits er að tryggja neytendum örugg matvæli. Breytingunum er ætlað að skerpa á því en jafnframt er verið að auka frjálst flæði vöru frá Evrópu til Íslands og frá Íslandi til Evrópu og þá virðast hagsmunir er varða fiskátflutning vega mjög þungt.

Vakin er atvigi á því að matvælaöryggi á Íslandi er með því besta sem þekkist í heiminum og ekki er tryggt að innflutt matvæli frá öllum löndum Evrópusambandsins verði jafntrygg og það sem við búum við.

Frjálst flæði vöru skapar möguleika á því að vara sem ekki er jafn trygg og íslenskar vörur komi inn á markað frá Evrópulöndum og hvergi sér þess stað í frumvarpinu að innflytjendur þurfi að framvísa vottorðum um að viðkomandi fyrirtæki eða vara sé undir eftirliti í viðkomandi landi og hafi staðist gæðakröfur. Engar réttstafanir eru gerðar við komu matvælna til landsins heldur skal auka eftirlit á markaði. Innlend framleiðslufyrirtæki þurfa starfsleyfi viðkomandi heilbrigðiseftirlits og þar fer fram eftirlit með húsnöðinu, framleiðslunni og vörum fyrirtækisins.

Innfluttu vörurnar varða hins vegar eingöngu skoðaðar úti í verslunum.

Ef eingöngu eða að stórum hluta verða skoðuð innflutt matvæli í verslunum er hætt við því að raddir um samkeppnissjónarmið og mismunun gætu heyrst.

Hér er enn verið að bæta eftirlitsverkefnum á heilbrigðiseftirlit sveitarfélaganna án þess að það sé kostnaðarreiknað. Kostnaði við sýnatöku á að ná inn með eftirlitsgjöldum en á hvern leggjast þau. Það lenti trúlega á söluaðilanum en innflytjandinn sem veldur aukinni eftirlitsþörf sleppur við kostnað. Ekki væri óeðlilegt að hann þyrfti starfsleyfi viðkomandi heilbrigðiseftirlits og greiddi fyrir áætlaða þörf eftirlitsrannsóknna.

Hætt er við að greiðendur verði ekki glaðir með auknar álögur eftirlitsaðila.
Eðlilegt er að kostnaðarreikna þennan þátt og bera undir Samband íslenskra sveitarfélaga.

Ef litið er til einstakra greina skal eftirfarandi tekið fram:

Í athugasemdum við 4. gr. frumvarpsins kemur fram að mismunur er á hver hefur eftirlit á fyrstu stigum framleiðslukeðjunnar.

1. Uppskeyra og geymsla matjurta er undir eftirliti Matvælastofnunar en þökkun og dreifing er undir eftirliti heilbrigðisnefnda
2. Þökkun eggja er undir eftirliti Umhverfisstofnunar en dreifing þeirra hjá heilbrigðiseftirliti.
3. Mjöltun og eldi sláturdýra ásamt flutningi er hjá Umhverfisstofnun.

Þess skal einnig getið að öll þessi fyrirtæki nota vatn og vatnsveitan er undir eftirliti heilbrigðisnefnda samkvæmt reglugerð um neysluvatn.

Þetta mismunandi fyrirkomulag þarf að koma skýrt fram, t.d. í reglugerð, þannig að það valdi ekki misskilningi þegar fyrirkomulagið verður að veruleika.

Í 7. gr. frumvarpsins (10 gr. laga um matvæli) er heimild fyrir ráðherra að setja reglur um að þeir sem starfa við framleiðslu eða dreifingu matvæla skuli sækja námskeið um meðferð matvæla. **Best væri að breyta heimild í skal.**

Það er ekki nóg að hafa heimild ef ekkert er gert í að setja reglugerðina. Alls kostar óviðunandi er að fólk fari að vinna við framleiðslu og dreifingu matvæla án þess að hafa til að bera lágmarkspækingu um meðferð matvæla, hreinlæti og örveruvöxt. **Þetta er langmikilvægasta atriðið í allri umræðunni um örugg matvæli að þessar reglur verði settar og þeim komið í framkvæmd.**

Vankunnátta eins einstaklings getur á örskotsstund eyðilagt góða vinnu fjölda annarra starfsmanna.

Í 13. gr. er ráðherra heimilt að ákveða að tilteknar rannsóknarstofur skuli vera tilvísunarstofur og er nefnd ein á hverju sviði. Þetta er hið besta mál til að hafa eina rannsóknarstofu tilbúna til að bregðast við ef alvarleg eða stór tilvik koma upp t.d. matarsýking eða matareitrun. **Það má þó ekki gerast þannig að útiloki notkun faggiltra rannsóknarstofa í héraði með því að niðurgreiðsla ríkisins á rannsóknnum sé bundin við eina rannsóknarstofu.**

Í 15. gr. 2. mgr. er fjallað um viðbótareftirlit. Mjög mikilvægt er að sama viðmiðun sé um allt land og við sambærilegt eftirlit. Það þarf einnig að vera ljóst að endurtekið eftirlit vegna eins einstaks sýnis sem kom illa út þarf ekki að vera viðbótareftirlit eða rannsókn. Þetta er vegna þess að eitt tilfallandi sýni er aðeins viðmiðun en ekki marktæk rannsókn á vörunni.

Í 15. gr. 3. mgr. þarf að hafa orðalag mun skýrara en er í frumvarpinu. **Ekki kemur nægilega skýrt fram hvaða setningar vísa til allra gjaldskráa, hverjar eingöngu til gjaldskrár Umhverfisstofnunar og hverjar til gjaldskrár Heilbrigðiseftirlits sveitarfélaganna.**

Þá er í greininni talað um að eftirlitsgjald skuli ekki hærra en raunkostnaður við eftirlitið og aftur að gjald fyrir eftirlit skal ekki nema lægri tölum en fram koma í reglum Evrópuþingsins og ráðsins. Fer þetta saman?

Þá skal vakin athygli á að í 21. gr. d) kemur fram að Matvælastofnun skal sjá um samþæfingu aðgerða þegar upp koma bráðar eða alvarlegar matarsýkingar og tilkynna yfirmanni heilsugæslustöðvar eða sóttvarnarlækni.

Samkvæmt sóttvarnarlögum lýtur sóttvarnarlæknir svo á að slík tilvik séu í höndum hans embættis og hefur það orðið til þess að heilbrigðiseftirlit hefur oft verið kallað of seint til til að ná raunhæfum sýnum af grunuðum matvælum.

Brýnt er að hafa þann aðila sem er á staðnum með í aðgerðum frá fyrsta augnabliki. Hlífstýri kerfi geta stýrt aðgerðaráætlunum til lengri tíma en koma aðeins í staðinn fyrir staðarþekkingu og nánd heilbrigðiseftirlitsins.

Að lokum er vakin athygli á óeðlilegri íslenskunotkun í 5.gr. frumvarpsins þar sem verður 8.gr. a í lögnum.

Núverandi setning er: "Matvæli sem eru ekki örugg, þ.e. heilsuspillandi eða óhæf til neyslu, er óheimilt að markaðssetja". Þar sem hér er annkannanleg uppröðun orða í setningunni er lagt til að hún verði eftirfarandi:

Óheimilt er að markaðssetja matvæli sem ekki eru örugg, þ.e. heilsuspillandi eða óhæf til neyslu.

Í 1. mgr. 8. gr b) kemur tvívegis fyrir að stjórnandi matvælafyrirtækis bera ábyrgð o.s.frv.

Löggjafinn þarf að ákveða sig hvort hér á að vera eintala eða fleirtala og láta það gilda fyrir bæði orðin.

Þetta tilkynnist hér með.

F.h. Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra

Valdimar Brynjólfsson
frankvæmdastjóri